

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)

vtev. (No.) 43-44

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

31. oktobra 1985

SVOBODNI, OB SVOJI ZASTAVI - NAPREJ!

Proslava narodnega praznika

Letos se spominjamo 40-letnice zločina, ki so ga izvršili komunisti nad slovenskim narodom, pa tudi 40-letnice našega begunstva, da lahko še naprej izpričujemo in ohranjamo vrednote, le iz katerih lahko živi in se razvija slovenski narod.

In simbol ene teh vrednot je tudi naša zastava, neomadeževana brez rdeče zvezde, simbola krvi in raznarodovanja. Zato je bilo primerno, da smo še posebno svečano proslavili letošnji praznik 29. oktobra in dneva slovenske zastave.

V SLOVENSKI CERKVI

V soboto 26. oktobra se je pričelo slavlje v Slovenski hiši v cerkvi Marije Pomagaj, ko je maševal za vse Slovence msgr. Anton Orehar pred polno zasedeno cerkvijo. Berili sta brala Rudolf Smersu in dr. Jože Dobovšek st.; vsi verniki pa so sodelovali z molitvijo in skupnim petjem. Msgr. Orehar je v svojem nagovoru posebno opozarjal, da naj vsak po svojih močeh dela za dobrobit svojega naroda; posebno pa še tukaj v izseljenstvu.

Govor Marjana Lobode

Spoštovane dame, cenjeni gospodje!

Dovolite mi, da prav lepo pozdravim: predsednika Slovenskega narodnega odbora g. Rudolfa Smersuja in gospo, kakor tudi vse funkcionarje in zastopnike slovenskih demokratičnih

V VELIKI DVORANI

Po maši so gostje zasedli mize, ki so bile postavljene po obširni dvorani, lepo okrašene s slovenskimi zastavicami in okusnimi šopki rož. Prišli so slovenski zavedni javni delavci in vsi, ki čutijo z usodo slovenskega naroda, doma in v izseljenstvu, vsi tisti, ki se trudijo, da v svoji demokratični zavesti skupaj z mlajšimi pripomorejo k svobodi svojega naroda.

Na odprtem odru je visela velika slovenska zastava nad gostim šopkom temnordežih vrtnic, ob njej so se na temnem ozadju belile številke — miljniki naše novejšje zgodovine: 1848 — 1918 — 1945; desno od odra pa je visela velika slika sv. bratov Cirila in Metoda; vsa oprema je bila učinkovita zamisel požrtvovalnega scenografa Staneta Snoja.

Slavlje je pričel predsednik pripravljalnega odbora za praznik 29. oktobra Marjan Loboda, ki je najprej povabil vse navzoče, da so mogočno zapeli obe himni: argentinsko „Poslušajte, smrtniki!“ in slovensko „Naprej!“ Nato pa je nagovoril zbrane:

kot politična emigracija, zato je še potrebno, da pričujemo, da je komunizem največja nesreča za slovenski narod. Naše politične emigracije sme biti konec šele takrat, ko bo prenehal vprok, zaradi katerega je nastala, ko bo spet zavlada svoboda nad našim narodom.

Letos poteka 20 let kar smo Slovenci v Argentini pričeli s to obliko proslavljanja našega narodnega praznika in dneva slovenske zastave. V tem času so se obrazji v tej dvorani spremenili. Mnogih ni več, veliko pa je tudi novih. Življenje in delo gresta naprej.

Pri sv. maši smo se spomnili tudi vseh tistih, ki so v teh 20 letih vodili, predavali ali kako drugače pripomogli, da se te proslave še prirejajo. Kakor so oni ob svojem času izpolnili svojo dolžnost, tako je sedaj na nas, da to delo nadaljujemo.

Ob vstopu v dvorano ste prejeli brošuro z Izjavo Slovenskega narodnega odbora ob 40-letnici in s članki in eseji o naši narodni problematiki. Mislim, da tako Izjava SNO kot ostali članki in brošuri vsebujejo toliko lepših misli, da bi bilo zelo prav, da jo dobi v roke kar največ naših rojakov. Tako po opremi kot po vsebini je prav primerna, da jo pošljete svojim prijateljem, sorodnikom ali znancem izven Buenos Airesa, posebno še doma ali drugod po svetu.

Svobodni, ob svoji zastavi — naprej! je geslo tega našega slavlja. Naša polpretekla narodna zgodovina je še posebno polna važnih, včasih usodnih korakov. Slovenska pot ni lahka. Le prevečkrat je s trujenjem in kamenjem posuta. A to je naša, slovenska pot, in ker je naša, jo ljubimo tako, kot je. Kdo bi se zbal težav in stopil z nje?! Kam, na katero?! Le na tej slovenski poti smo na svojem, smo doma, drugod smo tuji. Zato, prijatelji: Svobodni, ob slovenski zastavi, po slovenski poti — NAPREJ!

Pod tem naslovom je nato spregovoril arh. Jure Vombergar, novozvoljeni podnačelnik SLS za Južno Ameriko, in slavnostni govornik tega večera:

Govor arh. Jureta Vombergarja

Vsako leto, na narodni praznik 29. oktobra, se demokratični Slovenci v Argentini, različnih svetovnonazorskih gledanj, a enaki v ljubezni do svojega naroda, zberemo ob svoji zastavi, da pregledamo prehojeno pot slovenskega naroda, se ustavimo ob kakem važnem kažipotu ali miljniku na njej in se s prodornim pogledom oziramo proti obzorju, da skupno iščemo nadaljnjo smer. Mi imamo možnost, prednost, dá, lahko rečem, milost, da to lahko storimo, medtem ko naši bratje v domovini tega ne morejo, brez strahu pred administrativnimi in kazenskimi ukrepi totalitarne vlade.

Dosedanja pot slovenskega naroda ni bila vedno premočrna, bilo je mnogo stranpoti; vse te sestavljajo slovensko zgodovino. Za nekatere bi rajši videli, da jih ne bi bilo, nekatere vzbujajo pri novih generacijah nerazumevanje ali celo posmeh. A vse so del naše preteklosti, iz njih rastemo in se učimo. Zavedamo se, da smo grešna in nepopolna bitja, pač ljudje, ne angeli. Zato je tudi naša zgodovina zgodovina nepopolnih ljudi, zgodovina luči in senc, pa vendar postopno bližanje k večji popolnosti v narodnem pogledu, k večji osveščenosti rojakov o narodnih pravicah in dolžnostih.

Čeprav smo Slovenci star narod, ustaljen na svojem ozemlju že 1000

let (ali še več, kot kažejo zgodovinske hipoteze zadnjih let), je zavest skupne usode pravzaprav zelo mlada.

Ko se oziramo na preteklo poldruugo stoletje, poznamo tri posebno vidne miljnike na slovenski poti.

V prejšnjem stoletju je gotovo najbolj pomembno leto 1848, leto pomladi narodov, leto tudi slovenske

Izjava Slovenskega narodnega odbora

Slovenski Narodni odbor, ki že nad 40 let deluje z namenom, da slovenski narod ponovno zaživi v svobodi, ob spominu na prehojeno pot, ki gre od fašistično-nacističnega in komunističnega preganjanja pa vse do begunstva in zdomstva,

IZJAVLJA:

Slovenci zahtevamo zase politično, kulturno, versko in gospodarsko svobodo, ki naj temelji na spoštovanju človekove osebe.

Le v politični svobodi je mogoč naš resnični kulturni in gospodarski razcvit pa tudi nepristranska raziskava naše polpretekle zgodovine, ki naj osvetli z lučjo resnice vse pretvare, katere namerno širi komunistični režim v domovini.

Slovenci hočemo državno samostojnost, da bo slovensko ljudstvo moglo s polno odgovornostjo odločati o svoji usodi, duhovno in tvorno napredovati ter izpolniti svojo zgodovinsko dolžnost.

O vstopu slovenske države v kakršnokoli zvezo držav ali v mednarodne tržne enote naj svobodno odloči narod sam, na podlagi svoje demokratične ustave; na enak način naj bo mogoč tudi njen izstop.

Slovenci, kjerkoli živimo, imamo naravno pravico do medsebojne povezave in svobodnega razvoja. Zato je dolžnost vseh rojakov pomagati bratom in sestram, ki se v zamejstvu bore za svoj narodni obstoj in za ohranitev tisočletne narodne dediščine.

Pot do svobode, samostojnosti in združitve je mogoča le v složnem nastopu vseh slovenskih demokratičnih sil. Vemo, da nam svobode ne bo nihče podaril, da pa jo bomo združeni v vztrajnem delu in boju dosegli, ker nam po pravici pripada.

V novi družbeni ureditvi naj bo temeljnimi vrednotam osebnega dostojanstva, družine in naroda vrnjeno prvenstveno mesto, katerega je Slovincem iztrgala marksistična ideologija s pomočjo državnega nasilja. Ta naloga naj bo zaupana svobodnemu delovanju družbenih, kulturno-moralnih silnic.

Ob pogledu na stanje, v katerem trpi slovenski narod nad 40 let

OBTOŽUJEMO

komunistično partijo in njene voditelje pred sedanjimi in bodočimi rodovi:

Pod pretvezo „narodne osvobodilne borbe“ so pogнали v bratomno revolucijo tisoče zavednih rojakov, ki niso sprevideli njihovega resničnega totalitarnega namena, druge pa so s krvavim nasiljem prisilili v samoobrambo.

Krivi so pokola razoroženih Domobrancev in drugih množičnih pobojev po koncu vojne in revolucije; odgovorni pa so tudi za usihanje narodove življenjske sile. S potujčevanjem in z načrtnim razslovenjenjem lastnega šolstva pehajo naš narod po poti razkroja.

Nasilno so upeljali in umetno vzdržujejo politično gospodarski sistem, ki je vir gospodarskega obubožanja, osebne neodgovornosti in npravnega propadanja.

Z vsiljevanjem materializma slabijo narodni čut za samohranitev tako, da mnogi ne vidijo nevarnosti v duhovni praznini človeka in brezcilnosti velikega dela slovenskega ljudstva.

SLOVENKE! SLOVENCI!

Slovenski narodni odbor poziva vse,

ki ljubijo svoj narod,

ki hočejo živeti svobodno na slovenski zemlji,

ki se zavedajo, da komunistična manjšina nima pravice oklepati rojakov v jarem totalitarizma in izrabljati slovensko delo za svoje privilegije:

Združimo se v zahtevah po slovenski svobodi in samostojnosti, da zagotovimo svojemu narodu življenje in rast, čeprav smo v preteklosti morda iskali slovensko blaginjo po različnih poteh! Rešimo iz narodne preteklosti skupne vrednote, da jih vzajemno in svobodno poneseemo v prihodnost novim rodovom!

V ta namen naj se znotraj in zunaj meja slovenske republike poživi razgovor o naši prihodnji, pluralistični družbeni ureditvi in o poti, ki naj nas pripelje do nje. Demokratične stranke in gibanja naj razširijo svoje delo, kjerkoli živi slovenski rod ter naj velikodušno podpro rojake, kateri ohranjajo, sredi komunističnega totalitarnega sistema, vero v demokratizacijo Slovenije.

Za Slovenski narodni odbor

Rudolf Smersu
predsednik
član načelstva SLS

dr. Ludvik Puš
tajnik
podnačelnik SLS

dr. Peter Urbanc
tajnik
član izvršnega odbora SDS

političnih strank in gibanj ter vse sedanje in bivše politične delavce; delegata slovenskih duhovnikov v Argentini, msgr. Antona Oreharja in vse naše dušne pastirje in katehete; predsednika osrednjega društva Zedinjena Slovenija, g. Lojzeta Rezlja in gospo, vse predsednike in odbornike naših slovenskih Domov, ustanov in organizacij ter vse profesorje, učiteljice in učitelje družine slovenskih šol v Argentini; predsednika Slovenske kulturne akcije, g. superiorja Ladislava Lenčka, vse naše kulturne delavce in predavatelje, vse urednike in sodelavce našega svobodnega tiska; predsednico Zveze slovenskih mater in žena gospo Pavlino dr. Dobovško in gospoda, ter vse zastopnice in zastopnike naših dobrodelnih ustanov in organizacij; predsednika Slovenskega katoliškega akademskega staležinstva arh. Marjana Eiletza in gospo ter vse odbornike in zastopnike naših mladinskih organizacij in naših pevskih zborov.

Prisrčen pozdrav vsem in vsakemu posebej, ki se vsak po svojih močeh trudite, da naša Slovenija v svetu živi in raste, kot živ ud našega nam tako dragega slovenskega naroda.

ga pomladnega brstenja. Ob zavesti o groženosti, ki ga je za nadaljnji obstoj slovenskega naroda pomenil prodor nemštva, so se mladi slovenski izobraženci na Dunaju zedinili za program Zedinjene Slovenije. Ta prvi slovenski politični program je pomenil obrambo narodne identitete, slovenske zemlje in jezika. Zahtevali so združenje vseh slovenskih pokrajin v eno samo upravno enoto in enakopravnost slovenskega jezika v šolah in uradih, tokrat še v okviru Avstroogrške. Barve grba kranjske dežele so postale barve zastave, ki jo od tedaj naprej priznavamo za svojo slovensko zastavo: zastavo belo, modro, rdečo, brez

vsakih nalepkov. Rastoča demokratična zavest je povzročila formacijo treh tradicionalnih slovenskih političnih strank: Slovenske ljudske stranke, Narodno napredne stranke in Socialistične stranke.

V tem stoletju pa se odražata dva važna miljnika na slovenski poti, to sta leti 1918 in 1945.

Ker slovenskim narodom v avstroogrski monarhiji ni bila zagotovljena kulturna in politična enakopravnost, so iskali drugačna jamstva za nemoten narodni razvoj. Naši slovenski predniki so leta 1918 upali, da bo država SHS tisti okvir, kjer jim bodo zajamčene svoboščine in po (Nad. na 2. str.)

PROSLAVA NARODNEGA PRAZNIKA

(Nad. s 1. str.)

litična varnost. Žal so bili kmalu opeharjeni za svoja pričakovanja. Celo slovenska zastava je bila dolgo prepovedana v okviru kraljevine Jugoslavije. Velikosrbske koristi so prevladale. A kljub vsemu so bili izbojevani novi dosežki za nadaljnji razvoj slovenskega naroda: razmah slovenskega šolstva, univerza, akademija znanosti in umetnosti, narodna in moderna galerija, razcvit združništva in prosvetnih organizacij, nadaljnja elektrifikacija in industrializacija vse Slovenije. Prav tako se je ob vseh nedostatih in nasprotovanjih razvijala vnaprej zavest narodnih pravic. Koroščeve punkcije so zahtevale Slovenijo kot posebno upravno enoto.

Nato je prišla druga svetovna vojna; nad našim narodom pa se je razbesnela še komunistična revolucija, vsiljena od zunaj. Še bolj je prišlo do izraza, da dotedanji upravni okvir ni zadostna garancija za nadaljnji razvoj našega naroda. Med vojno in revolucijo se je demokratični del naroda povezal ilegalno v novo politično predstavništvo, v Narodni odbor za Slovenijo, sestavljen iz predstavnikov tradicionalnih slovenskih strank. V ilegali, sredi sovražne okupacije, to predstavništvo zahteva narodno državo Slovenijo. Tretjega maja 1945 je ta program razglašen v prvem slovenskem parlamentu, ki ga je v vsej tajnosti in sredi od Nemcev zasedene Ljubljane sklical Narodni odbor. Zastopane so bile na njem vse slovenske pokrajine, vse demokratske stranke, vsi stanovni, kulturne in gospodarske ustanove; nad 300 javnih

delavcev iz vseh področij javnega življenja je sprejelo izjavo NO za Slovenijo, kjer se proglašajo ustanovitev narodne države Slovenije kot sestavni del demokratične in federativno urejene kraljevine Jugoslavije. Na tem zgodovinskem zboru je sestavljena začasna slovenska vlada, ustanovljena slovenska narodna vojska kot sestavni del jugoslovanske vojske, Ljubljana je proglašena za prestolnico Zedinjene Slovenije in vse narodne sile so pozvane k narodni spravi.

Tako vidimo, kako se postopoma na slovenski poti vedno bolj kristalizira zavest narodne samostojnosti in neodvisnosti v danih okvirih in možnostih; narodne zahteve dobivajo vedno bolj določeno obliko.

Kaj se bo zgodilo potem v naši domovini, udeleženci prvega slovenskega parlamenta niso niti slutili, niti v najbolj morečih sanjah niso dosanjali grozot, ki so se potem zgrnile na našo očetnino.

Jaltska pogodba med velesilami je prisodila Slovenijo sovjetski sferi. Nihče ni vprašal slovenskega naroda, ni bilo možnosti izbire, ni bilo samoodločitve. Moreča senca komunističnega totalitarizma leži od tedaj nad našim narodom že 40 let.

Ne morem razumeti, zakaj so nam to storile zahodne demokratične dežele; zakaj še danes podpirajo režim v naši domovini. Zakaj podpirajo totalitarni komunistični režim in ne demokratske sile v domovini in zunaj nje? Zakaj so to počeli že proti koncu revolucije in potem ves čas po njej?

Nekoč bomo zvedeli za razloge, nekoč bomo morali dati odgovor ti-

stemu delu slovenskega naroda, ki ni nikdar sprejel totalitarizma te ali one barve. Obstaja namreč del naroda, ki se ni nikdar predal ali prodal ne stalinizmu in njegovim zaveznikom med revolucijo, ne lumbirokaciji in njenim zaveznikom danes.

Zahodne dežele Evrope in Severne Amerike hočejo ohraniti status quo, nočejo sprememb v Evropi. Hočejo mir za vsako ceno. Vendar mir je sad pravice in resnice. Prepričan sem, da je demokracija kot jo poznamo na Zahodu večje jamstvo za mir, kot pa totalitarni sistemi.

Zakaj jih torej podpirajo? Imajo svoje interese. Nam ne privoščejo svobodečin in dobrin, kateri sami imajo in jih sicer ljubosumno čuvajo zase. Imam pravico, da sumim, da so v ozadju neizpovedljivi in tajni interesi, tako perverzni in ponižljivi, da si jih upajo izreči le med štirimi očmi.

Nekoč bodo zahodne demokracije spoznale, da so redile kačo na svojih prsih. Morda bodo spoznale, da so občečloveške vrednote demokracije bolj pomembne kot trenutni konjunkturalni interesi.

Takrat bodo morali iskati zavaznikov med tistimi, ki niso nikdar izdali idealov demokracije, ki priznavajo vrednote zahodne civilizacije in krščanstva. Morda bodo kdaj sovpadale koristni zahodnih demokracij z interesi demokratičnih Slovencev. Morda.

Naši slovenski politični cilji, to je, svobodna in samostojna, suverena država Slovenija, pa niso nujno tudi v korist velesil, še manj sosednjih narodov. Kot pravi R. Smersu, predsednik Slovenskega narodnega odbora, „Slovenci moramo imeti svojo slovensko politiko in se ne smemo ozirati na želje, zahteve in pritiske nitij velikih nitij malih držav“.

Vendar ne iščemo krivcev za (do) sedanje stanje le pri drugih. Izprašajmo si vest, v koliko smo tudi sami sokrivji zanj. Ne morda s tem kar smo storili, temveč s tistimi, kar smo morda opustili.

V zadnjem mesecu smo imeli priložnost udeležiti se treh gledaliških prikazov na slovenskih odrih v Velikem Buenos Airesu. Politično razmišljujočemu človeku so nudili veliko snovi za izpraševanje vesti z ozirom na našo politično preteklost in polpreteklost.

Kremzarjevi „Živi in mrtvi bratje“ na odru Slovenske hiše nam dajejo misliti o tem, da je treba iskati in sprejeti resnico čeprav boli. Resnica je edina pot k svobodi; nihče se brez napora ne dokoplje do nje in čeprav je morda nikoli ne bomo spoznali v vsej globini, nas to

ne odveže od dolžnosti in življenjske potrebe, da je iščemo do konca, po svoji človeški zmogljivosti. To je pogoj pravičnosti, miru in zato tudi osnova resnične svobode.

Drama „Kralj Svetopolk“ na ploščadi pod ombújem Slovenske pristave nam je razkrila rane, ki jih je povzročila bratska nesloga na samem početku naše zgodovine in posledice grehov naših prednikov. Če verjamemo ali ne v verodostojnost preletstva Svetopolka, dejstvo je, da smo bili skozi 1000 let hlapi tujcem na naših tleh. Kogar je prizadela ta ugotovitev, se je sam pri sebi zaklel, da v kolikor njega zadeva, zaradi njega se to ne bo ponovilo in bo storil vse, da prislovična slovenska nesloga ne bo več veljala za slovenski narod kot dedna lastnost.

Isto temo smo v drugačni inačici nato videli v Vombegarjevih veseligradi „Voda“ na odru Našega doma v San Justu. Namreč nesloga, pomanjkanje čuta za vzajemnost, skupno odgovornost in korist, sebičnost, zavist, častihlepnost, bahaštvo in spletkarstvo, ki so toliko hudega povzročili narodu v polpreteklosti. Prikaz takšnih človeških slabosti naših prednikov v obliki komedije sicer ne ureže do bolečine, v gledalcih vzbuja smeh, ki pa je tudi en izraz katarzičnega doživljanja. Da bi nam le to pomenilo: okrepitev notranje rasti v novo, plemenito vzajemnost!

Drugi del proslave

OČE NAŠ

Ob nadaljevanju proslave se je Marjan Loboda spomnil sv. bratov Cirila in Metoda:

Letos praznujemo tudi 1100-letnico smrti sv. Metoda in se ob tem spominjamo svetih bratov iz Soluna, ki sta našim davnim prednikom prinesla krščanstvo, ustvarila pa tudi njim primeren črkopis, jih uvajala v pismenstvo in tako dala osnovo vsej naši kasnejši — tudi današnji — kulturi.

Naša skupnost se bo svetih bratov spomnila v posebni proslavi; mi bi nocoj želeli samo prisluhniti „Očenašu“, zapetem v jeziku naših prednikov, v staroslovenske jeziku. Gre za kompozicijo Čajkovskega.

Poslušajmo, med poslušanjem pa še sami zaprosimo „Našega Očeta“, ki je oče vsega in torej tudi oče zgodovine, naj tudi v bodoče varuje naš narod — naj nam u t r d i s p o m i n j e, da ne bi na poti v prihodnost ponavljali napak iz preteklosti, naj nam r a z s v e t l i p a m e t,
(Nad. na 3. str.)

ČASTNI ČLAN

V svojem kratkem nagovoru je predsednik naše reprezentativne organizacije, ki predstavlja vso organizirano slovensko skupnost v Argentini, čestital jubilarju predsedniku SNO Rudolfu Smersuju za njegovo veliko in neutrudno delo za narod in mu tudi v imenu vse skupnosti izročil imenovanje za častnega člana Zedinjene Slovenije ter mu tako dal skromno priznanje za njegovo življenjsko delo in skrb. S čestitkami, izraženimi s ploskanjem, so se pridružili vsi navzoči.

Présednik Rudolf Smersu bere Izjavo SNO.

ZASTAVA - DONEČA HIMNA SVOBODI

V manjših skupinah smo se skušali razpršiti od Doma na Taboru, da bi vse ostalo čim manj opazno. V vrenju zadnjih dni smo bili vedno bolj pod strogo kontrolo Gestapa. Seja slovenskega parlamenta, 3. maja 1945, ki je oklical samostojno Združeno Slovenijo in ji postavil začasne vladne predstavnike, je bila končana v velikem navdušenju nad prvimi doseženimi cilji.

Na nas, redke mlade, kolikor nas je bilo že tedaj vključenih v ilegalno politično delo, in smo bili na sejo povabljeni, je to udarilo s tako močnim vtisom, da skoraj nismo mogli verjeti v resničnost vsega pravkar doživljene.

Že v gimnazijskih letih smo pričakovali ure, ko bi vsa slovenska zemlja bila združena v neodvisno, samostojno in svobodno državo. Na univerzi smo čutili še močnejše to željo v svojih srcih, hrepeneli po njeni uresničitvi in kolikor težko razumeli, da bi naše sanje ne mogle biti uresničene.

Mlad človek je kakor hudournik: s silo si odpira poti in podre pregraje, ki ga ovirajo pri dosegu velikih ciljev!

„Kako se vam je zdelo?“ me je prekinil iz prazničnega vzdušja dr. Šmajd na stopnišču Doma.

„Sanja! Skoraj nekaj nemogočega! Nepričakovano hitro je prišlo, sem mu odvrnil.

„Dogodki brzijo. Svet se podira,

moramo hiteti, da ne zaostanemo. Lahko noč! Pa pazite na vse!“ je naročil.

Ločila sva se vsak v svojo smer. Nad Ljubljano je legala svežina majniškega večera. Ceste so bile večji del prazne. Vsakdo je skušal ostati v varnosti doma.

Z one strani gradu, od Ižanskega sem, je v presledkih butalo topovsko streljanje, večsah tudi odsekano lajanje mitraljezov.

Središčne ulice mesta so bile bolj žive; po M'klošičevi je pešalo nekaj domobrantskih skupin z nahrbtniki, zavitki, kovčki. Med nje so se mešali raztreseni civili. Obločnice, zaradi letalske nevarnosti pol zakrite, so le medlo osvetljevale križišča. V nočni sivini je trepetala negotovost vojnega časa. Brezciljnost je razodevala korake ljudi.

Skoraj na vsakem oglu sem se ustavljal in prisluškoval utripu zamišljenega življenja. Bližala se je policijska ura in z njo zunanje omrtvenje slovenske prestolnice.

Nič izrednega se ni opazalo. Novica o dogodkih na Taboru se še ni raznesla po mestu... Le v meni je udarjala nemirna kri, ki mi nocoj gotovo ne bo dovolila mirnega spanja.

Pred stopniščem frančiškanskega cerkve sem pridržal korak. Ozrl sem se na Prešernov spomenik: oba, pesnik in Muza, sta zrla preko okroglega, slabo osvetljenega križišča

cest pri tromostovju v smeri svobodne univerze proti zapadu. Tudi mi smo radi zrl tja, proti zapadu, odkoder naj bi prišla luč našemu upanju po osvoboditvi.

Stopil sem prav pred njegov granitni podstavek, kakor v slutnji, da se poslavljam od njega. Pesnik nad njim je trdovratno molčal. Prešinila me je hipna misel, da morda prav partizanska brigada njegovega imena proži svoje orožje nekje za hrbti Krima proti Ljubljani, ki je prav nocoj zakričala v nebo toliko časa davljeni krik po življenju v svobodi. Zazrl sem se mu v mračno lice in mu v gluhosti noči z dvignjenim glasom zrecital verze pesnika Gradnika, katere mu je od tedaj pred 40 leti ob odkritju zapel:

„Bila so tolpi tvoje misli tuje in v zlobi te je ona zatajila. Pred tabo danes tolpa malikuje in poje himne ti in žge kadila.“ Nisem se oziral naokrog, če me je kdo opazoval in poslušal, kimaajoč z glavo: „Tudi temu se je zmešalo!“

Čez to pedi poznano Wolfovo ulico sem dospel na Kongresni trg. Pred komaj zaznavnim nadhodom umrle zarje na nebu je sanjarila univerza, topoljena v več kot 25 let plodnega, kipečega življenja. Je slutila mar že prihajajočo spremembo? Udarci korakov ob kamenitem tlaku so se gubili ob njeno pročelje, se vračali v nočnem odmevu od hišnih sten in se izgubljali ob zatemnjena okna Kazine.

Namenil sem se pogledati v pisarno. Že na stopnišču v prvo nadstropje sem srečal ekonomista gospo-

da R. Nadzirala je čiščenje prostora. Takoj sem ga povabil v svojo pisarno. Imel sem ga za našega človeka. Zato sem takoj začel pogovor.

„Nocoj je bila na Taboru važna seja. Najbrž še nič ne veste o stvari.“

„Res nič!“ Pričakovaje mi je zrl v oči.

„Sestal se je začasni parlament bivših narodnih poslancev in nekaterih javnih zastopnikov naroda, ter oklical Svobodno slovensko državo za prevzem oblasti. Vse fronte se krhajo in kmalu bo konec vojne...“

„Ko bi že res bili! Veste, kakó ga že vse čaka!“ je ves vzhičen vzkliknil. „Je bilo to skupaj z onimi?“ je namignil na partizane.

„Ne, to je naša stvar! Ni bilo več kaj čakati. Če se bodo Nemci podali, bodo imeli vsaj komu predati oblast, ali pa jih bomo končno k temu prisilili. Domobrantska vojska je za to dovolj močna. Zdaj je prišel veliki, odločilni trenutek.“

„Tako na tiho se je vse izvršilo!“

„Čez nekaj ur bo vse objavljeno! Kar sem mislil, je to: na vsak način moramo izobesiti takoj slovensko zastavo na poslopje!“ sem mu odločno dejal.

„Kako? Tega ne bomo pest ne smem storiti. Kaj bo rekel gospod uravniki?“ se je izgovarjal.

„Vi prinesite zastavo, jaz medtem po telefonu obvestim dr. Hacina.“

Takoj se je dvignil. Komaj sem poiskal na radiu zadnje vojne vesti, je že prisopihal z dvema zastavama: za eno in za drugo pročelje.

„Kako sta lepi! Sta novi, kaj?“ sem ju občudoval.

„Čisto novi, nerabljeni; pripravil sem ju v slutnji, da bo prišel ta veliki dan, ki ga bo treba pozdraviti z novimi zastavami.“

Razvil je eno čez mojo dolgo pisalno mizo: sveže barve so se z neko čarobno močjo dotaknile mojega srca. Vse je dišalo po novem času, ki je premagal strah in trepet, dvignil pogum in zaupanje. Bila je zastava ljubezni in zvestobe — doneča himna svobodi.

Odprl sem okno na Bleiweisovem pročelju in mu jo pomagal vtakniti v vzdani cevni nastavek. Zadnji ogel sem za hrip pridržal v roki in si ga pritisnil k srčni strani prs — za srca poljub.

V meni je zakipelo neko toplo ugodje v tem svetem trenutku, ki ga poprej nisem poznal. Razklenil sem prste, da je zavalovala v drhtečo majsko noč.

„Ni gospoda uravnika doma, zato nisem z njim nič uredil. Če bi vas kaj povprašal, reci'e mu, da sem vam jaz dal ukaz!“ sem mu pojasnil.

„Razumem, gospod!“ je službeno pritrtil.

Lice glavne slovenske policije je po dolgih letih krasila čista slovenska zastava.

Drugo jutro je dnevnik Slovenec na prvi strani z velikimi črkami oznanil: „ZDRUŽENA SLOVENIJA VSTAJA!“

To veselo vest je pozdravilo valovanje slovenskih zastav po budoči se slovenski prestolnici.

Ob jubileju R. Smersuja

Številni člani naše slovenske skupnosti v Argentini so izrekli misli priznanja ter iskrene želje vsestranskega uspeha Rudolfu Smersuju, ki je 10. oktobra dopolnil 80 let življenja. Življenjska pot jubilarja je tesno povezana z zgodovino slovenskega naroda in z usodo naše politične emigracije.

Mnogo Slovencev iz različnih generacij je imelo priložnost slediti vrsto let plodovito in vztrajno delo Rudolfa Smersuja na številnih in raznolikih poljih javnega delovanja. Pokojni Miloš Stare, kateremu je bil slavljeneц desna roka na političnem področju, bi najbolje opisal prizadevanja, žrtve in zasluge sedanjega predsednika SNO v borbi za svobodo in napredek slovenskega naroda, ne samo v Sloveniji pred revolucijo in med njo, temveč tudi v tujini, ki je bistveno spremenila načine in okoliščine družbenega delovanja.

Predsednik Smersu je bil priča odločilnih narodnih dogodkov. Bog ga je postavil v zgodovinsko epoko prepleteno z upi, pretresi, spremem-

bami in odločitvami. Nedvomno so ta desetletja odločujoča doba za zgodovino slovenskega naroda. Kot politik se je Smersu vneto prizadeval za dosego zaželene Slovenije: demokratične, pluralistične, samostojne in napredne. Še tako bežen pogled na delo, ki ga je vršil slavljeneц, nam razodeva vse bogastvo slovenske preteklosti ter ideale njenih ustvarjalcev.

Rudolf Smersu je bil rojen v Ljubljani; in v tej prestolnici je tudi diplomiral na pravni fakulteti leta 1930. Z navdušenjem je sodeloval v mladinski organizaciji Orel, katere mu je nedvomno nudila odlično priložnost za odgovorno in zahtevno politično delo v širšem in ožjem pomenu besede. Posvetil se je v prvi vrsti delavskemu problemu.

Političnemu delu se je aktivno in intenzivno priključil v najtežjih časih, po razpustu političnih strank — v ilegali. Po konfinaciji vodilnih politikov, ki so sestavljali tako znano „štirinajstoročje“, je padla teža politične odgovornosti na Miloša Stareta in Rudolfa Smersuja. Po

letu 1935, ko se je ponovno pričelo svobodno politično delo, se je Smersu posvetil področju mladine v SLS. Poznanje slovenske mladine in stike, ki jih je imel z novo slovensko generacijo, so omogočili v poznejših kritičnih časih ob zasedbi nacizma, da je bilo Smersuju zaupano mesto vodje Slovenske legije do oktobra 1943. leta. Pod vodstvom Smersuja in zaradi tragičnih dogodkov, ki so jih povzročili komunisti na slovenskem ozemlju, na pobudo Slovenske legije, so se ustanovile Vaške straže. Istočasno ko je Smersu skrbel za to pomembno nalogo, je deloval v podtalni politiki v vodstvu SLS. Leta 1944 je podpisal Narodno izjavo, s katero je bil ustanovljen NO za Slovenijo.

Kot politični izseljenec je naš jubilar prepotoval težavno pot vseh slovenskih zdomcev. V Italiji v taboriščih Senigallija in Barletti je bil predsednik taboriščnega odbora. Leta 1948 je prišel s svojo družino v Argentino. Tukaj je nadaljeval v buenosaireski skupnosti premočrtno, dosledno in vztrajno politično-družbeno delo. Marsikateri izmed njegovih sodelavcev so obstali sredi poti ter se predali malodušju; drugi so se asimilirali in pozabili, da so politični emigranti; tretji so se prilagodili razmeram v matični domovini. Rudolf Smersu je pa eden izmed tistih javnih delavcev, ki pričajo o neizmerni ljubezni do slovenstva in do demokratičnih načel ter zvestobe principom SLS.

Bivši poslanec za Ljubljano in okolico se je v tujini odzval vabilu za sodelovanje v različnih ustanovah in organizacijah.

Kot politik je bil stalno član načelstva SLS. Pozneje je postal član SNO in letos njega predsednik v soglasju z ostalimi strankami, ki ta odbor tvorijo. Kot strankin predstavnik je zastopal SLS na številnih mednarodnih kongresih na prireditvah, zborovanjih itd. Njegovi kleni članki, v katerih se razodeva jasnost pogledov, doslednost pri zahtevah slovenskih narodnih pravic in pripravljenost na dialog, so objavljeni v našem tedniku, v Slovenski besedi, Katoliškem glasu, Ameriški domovini, Zbornikih Svobodne Slovenije, Vestniku, Duhovnem življenju itd. Ob vsej tej aktivnosti, ki je vredna priznanja in zahvale, moramo pa še postaviti vse tiho, skrito delo posebno pri SNO in v osebnih stikih za vzpostavitev pozitivnega dialoga med osebami in ustanovami.

Težko, zahtevno a hkrati lepo in plodovito življenje jubilarja je živa priča delovanja iz krščanskega pričanja in pristnega slovenskega duha ter zgled za vse zavedne Slo-

IDEOLOGIJE IN LJUDJE

Verjetno se ni v nobenem narodu tako zaostri la svetovnonazorska razdelitev kot v prav v Sloveniji. Očitno se je sprevrgla lestvica vrednot, po kateri cenimo nekega človeka. Ideološka zaigranost se ni ustavila niti pri družini. Sovraštvo med brati, sinovi in očeti itd. Gotovo bo res, da so to igro do kraja prignali marksisti. S tem so se do kraja pokvarili medčloveškimi odnosi in le tako si je mogoče razlagati blazno sovraštvo med revolucijo in celo še danes.

Na vso to tragično resničnost sem se spomnil ob predstavi dr. Kremzarjeve drame Živi in mrtvi bratje in pa ob polemiki, ki se je prav zdaj razvijala med našimi brati v Kanadi in Združenih državah. Slovenska emigracija v ZDA in Kanadi je namreč zelo raznolika po svojem izvoru in seveda „prepričanju“.

V prvem valu pred 2. svetovno vojno je našel tako verne ljudi, ki so po Ameriki ustanavljali slovenske fare, kot marksiste in „protifarške“ usmerjene rojake, ki so sami sebe radi imenovali „napredne“. Dejstvo je, da so bila med njimi neverjetno ostra nasprotja. Danes njihovi sinovi in vnuki ter pravniki gledajo na vse to kot „ostanek folklorne, ki spada pač k stari domovini“, sami so pa čisto solidni ameriški državljani. Najbolj navdušeni med njimi se še radi udeležijo kake „polka party“ ali gredo na izlet v „old country“.

Kmalu po vojni so prišli tja politični begunci, ki so zapustili Slovenijo ob koncu vojne. Za njimi pa so po letu 1955 prihajali ubežniki čez mejo, ki so zaradi političnega ali ekonomskega stanja v Sloveniji zapustili domovino. Zadnji val so pa posamezniki, ki pridejo iz Slovenije na klic sorodnikov ali se poročijo tja. V vsem tem mozaiku rojakov je pač vsakega nekaj: od idealistov in narodnjakov do materialistov in brezbriznežev; od prepričanih demokratov, ki ob uživanju vseh demokratičnih svoboščin trpijo ob pomanjkanju svobode v rojstni domovini oz. domovini njihovih prednikov, do marksistov, ki jim je slovenski narod deveta briga in služijo današnjemu režimu v Sloveniji.

Naši rojaki v severnem delu te naše vince. In za ta zgled smo mu globoko hvaležni.

Čestitkam in najboljšim željam vseh slovenskih političnih emigrantov se ob njegovih 80-letnici pridružuje tudi Svobodna Slovenija, kot svojemu zvestemu in navdušenemu sodelavcu. Naj ga Bog še na mnoga leta spremlja ter blagoslovi v obilju njegovo delo za blagor slovenskega naroda!

K. C.

T. J.

PROSLAVA NARODNEGA PRAZNIKA

(Nad z 2. str.)

da bomo znali pravilno vrednotiti vse modre korake naših prednikov v preteklosti in da bi znali tudi v bodoče najti vedno pravo pot, naj nam o m e e i v o l j o, da bi k osnovnim vrednotam — h krščanstvu in k narodnosti res nagnili tudi svoje srce.

Po zvočnikih so se nato slišali presunljivi basi, ki so zapeli v staroslovensčini sveto molitev Oče naš..., ki so ji v dvorani zamišljeno sledili — saj je bilo besedilo vsem razumljivo — in mislili na prejšnje besede govornika.

IZJAVA SLOVENSKEGA NARODNEGA ODBORA

Za konec proslave je naše najvišje svobodno politično predstavništvo Slovenski narodni odbor ob 40-letnici naše politične emigracije pripravil posebno Izjavo. Ker ta izjava predstavlja mišljenje in čutenje vseh svobodoljubnih slovenskih demokratov, jo je v krogu slovenske mladine v narodnih nošah, s slovenskimi zastavami, ki zastopajo slovenske Domove v Velikem Buenos Airesu, slovesno prebral predsednik Slovenskega narodnega odbora g. Rudolf Smersu.

To izjavo prinašamo na prvi strani te slavnostne številke našega li-

sta; natisnjena pa je tudi v novi brošuri, izdani ob tej priložnosti.

Za konec pa je predsednik pripravljalega odbora Marjan Loboda še nagovoril zbrane:

V potrditev naše zvestobe svobodni slovenski misli, našemu neomajnemu upanju, da bo Sloveniji kmalu spet zasijala svoboda, naši goreči ljubezni do slovenskega naroda, zapojmo skupno himno: SLOVENIJA V SVETU.

In s to himno, Slovenije v svetu, ki so jo prepričano zapeli iz vseh grl, se je končal drugi slavnostni del.

Sledila je nato slavnostna večerja, kjer so se v družabnem pomenku in pogovoru lahko dobili vsi demokratični Slovenci iz vsega Velikega Buenos Airesa. K prijetnemu okolju so pripomogle gotovo požrtvovalne kuharice in pomagači, ki so odlično pripravili to večerjo, pa slovenska mladina, ki je stregla gostom in skrbela za brezhiben potek.

40-letnica našega zdomstva se bliža koncu, a pogled na polno dvorano in zavzetost, s katero so spremljali poslušalci govore in jim pritrjevali, nam daje zagotovilo, da nismo utrujeni ali celo obupani, da še vztrajamo pri svojih vrednotah, ki jih hočemo ponesti bodočim rodovom tu in v Sloveniji!

TDml

Ob 40 letnici umora Narteja Velikonja

Ob tej obletnici ne smemo in ne moremo pozabiti eno najčistejših žrtev komunistične revolucije v Sloveniji, pisatelja Narteja Velikonje in se pokloniti njegovi junaški in mučeniški smrti na dan Janeza Krstnika 25. junija 1945. Doživel jo je v 54. letu starosti, kajti rodil se je 8. junija 1891 v vasi Dol pri Otlici v Vipavski dolini. Po ljudski šoli v domači vasi je študiral v Gorici in po dokončani gimnaziji odšel na dunajsko univerzo, kjer je končal juridično fakulteto. V času dunajskega bivanja se je udeleževal v katoliškem akademskem društvu „Danica“, bil urednik vseučiliške revije Zora-Luč in v deklaracijskem letu mnogo občeval z dr. Krekom in dr. Korošcem. Obenem je opravljal vojaško službo (cenzor) in prav v času razpada Avstrije 1918 je končal pravne študije in takoj stopil v službo v novem ministrstvu v Belgradu, kjer je bil nekaj časa tajnik dr. Korošca. Nato je pristopil k banovinski upravi v Ljubljani, kjer je vršil posle po vseh oddelkih, razen finančnih.

Že upokojen kot banovinski svetnik v času Ljubljanske province, je postal predsednik Zimske pomoči, sodelavec pri raznih drugih dobrodelnih ustanovah, kot oče 13 otrok je vodil škofijsko organizacijo „Družina“ in bil torej vsesplošno dobrodelni delavec.

Velikonjo je odlikoval izreden čut za presojo etičnih vrednot, tako kot pri posameznikih, kakor tudi v družbi. Tako etično gledanje je oblikoval tudi kot pisatelj, večinoma v Dom in svetu, v prvem času o mladinskih problemih (Otroci) in o socialni brezbriznosti do tega vprašanja (Sirote), pozneje pa se je posvetil predvsem slikanju starčevskih usod, bolnišnice, hižalnice itd. Zlasti je to dobro poznal, ker je bil zadnjih 15 let prizadet, napol hrom in gluha ter bil stalno gost bolnišnice.

Glavno njegovo delo teh let je bila vzorna mohorska povest Višarska polena, v kateri obravnava zločin v družini. Kot pripovednik je bistveno sodeloval pri prerorenju slovenskega katoliškega leposlovja skupno z Izidorjem Cankarjem za uveljavljanje nekega modernega načina, ki ga je on imenoval kot realistični idealizem oz. idealistični realizem, in je po razlagi teh dveh leposlovcev Dom in svet postal vodilna leposlovnja revija tistega časa. V politiki (Goriška pomlad 1914) je razvijal dr. Krekov krščanski socializem. Leta 1928 je napisal prvo poglavje romana „Slovenija“ na počitnicah v škofijskem gradiču Goričane pri Medvodah, kjer je letoval z družino kot sorodnik nadškofa dr. Jegliča. V tem slovenskem romanu je on samo nakazal svoj kulturno politični

program: da more slovenstvo rešiti samo versko kulturna povezanost, kajti rešenik Slovenije bo samo Kristof — Bogonossec. Ni jasno povedano, kdo bo ta, sklepali se pa da, da bo to sinteza pridigarja Janeza od Jordana globoka filozofska izobrazba (Ivan Reje — primorski Krek) in preprosta pobožnost deklice Urške Ferligolj, ki je govorila z Marijo na Sv. Gori. To bo v bodočnosti posvetilo Slovenijo in združilo — po prerokbi — spet ves razdeljeni in po vsem svetu raztepeni narod na Sorškem polju, o čemer sodi, da bo to doživel še njegov sin.

Leta 1937 je nadškof dr. Jeglič govoril v Celju znani svoj zadnji govor v življenju, kjer je napovedal trčenje dveh front, Kristusove in Satanove, tudi pri nas, in je ta govor takoj zabeležil Velikonja in ga izdal pozneje v bibliofilski izdaji.

Zadnja njegova knjiga je bila Malikovanje zločina, ki je povzetele njegovih radijskih govorov o divjanju komunistične revolucije, ki so krščansko geslo „Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci“, spremenili s svojimi zločini v nasprotje: „Bogu neizprosnih sovražniki, domovini morilci, roparji in požigalci, komunističnih kriminalnih zločincev pa hlapci“, in konča: „s temi zločinci nimam nič skupaj, med menoj in njimi je samo smrt.“

te ciklostirane kulturne priloge Svobodne Slovenije. Žal, se je listič potem nekje izgubil. Po tej ciklostirani izdaji sem ga priobčil vnovič v Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1955 ob 10-letnici, na strani 70.

Listič se glasi (2. 7. 1945):

„Jaz sem se Mu (Bogu) postavil v službo za dobre, vredne in potrebne ljudi. Naj pove, kaj hoče in naj pazi On, da ne bo nič zoper Njega. Če me je pahnilo nekam, ne da bi prosil, potem sem spoznal v tem božji namig; čemu bi rekli namig Usode? In pri tem mislim, da smo ziniti človeka vredno misel, ko pa je vse bolj pametno, da nekaj pripisujem pametnemu bitju kot golemu naključju. Tudi tega strahu sem ozdravljen, da ne bi upal stati na slavo pametnega bitja; zahvaljen bodi Bog za to veliko milost, da mi je dal spoznanje; prosim ga samo, naj mi da še moč, da bom mogel povsod in uspešno to spoznanje povedati, potem pa naj On določi čas, koliko časa želi, da to širim. Naj ne zgorim na grmadi kot Njegov nasprotnik; nimam pa nič proti, če zgorim na grmadi v Njegovi službi. Toda tega nisem vreden; tega — se bojim — da ne bom vreden; zato si s tem ne belim glave.“

Zena je pismu p. dr. Prešerna pripisala (kar zdaj priobčujem prvič): „Morda boš mislil, da je to literaturo, bolj vem, da je bil to njegov program... Častitali so mi tiste dni k možu svetniku in mučencu.“

td

ZANIMIV KONGRES

Med 18. in 20. aprilom 1985 se je vršil Kongres književnikov Jugoslavije v Novem Sadu, Vojvodini. Kongres je sestavljalo 15 književnikov-delegatov, ki so jih imenovala društva pisateljev republik in samostojnih pokrajin ter 15, ki jih je določilo predsedstvo kongresa poleg gostov.

Poročilo o kongresu, referentih, referatih in diskutantih je izšlo v zajetni knjigi, ki jo je izdala Književna skupnost Novega Sada.

Po pravilih, ki so tudi priložena knjigi, bi vsak udeleženec lahko govoril v jeziku svoje republike, ker so bili na razpolago prevajalci za vse jezike (za slovenščino Franci Zagoričnik), vendar je moral biti prav Slovenec, Tone Partljič, ki je drugi dan podal prvo polovico svojega referata v slovenščini, drugo pa v srbohrvaščini, češ da bi s tem zadovoljil vse. Utemeljeval je to s tem, da so se tako domenili v Ljubljani, poleg tega pa še s klavnim argumentom, da če gre pisatelj v Nemčijo ali Francijo, mora tam govoriti nemško in francosko.

Ozadje je bilo malo drugačno; ko je prejšnji dan Miloš Mikelc začel s svojim referatom v slovenščini, je del srbskih delegatov iz protesta zapustil dvorano.

Slovenskemu zgledu so sledili tudi Makedonci, ki so prav tako prvo polovico referatov podajali v makedonščini in drugo v srbohrvaščini!

Če primerjamo referate slovenskih udeležencev iz Javne tribune v Ljubljani, ki so zveneli še kar prešerno in zahtevno, vidimo, da so v Novem Sadu precej znižali ton: eno je govoriti v Ljubljani, drugo zunaj, nekje v drugi jugoslovanski republiki! Medtem ko je bila debata v Ljubljani med samo slovenskimi udeleženci še vedno dogmatska in doktrinarna, je bila v Novem Sadu dosti bolj sproščena, odkritosrčna, zbudljiva, pikantna, obtožljiva in včasih celo robata.

Pri debati se je odkrilo, da je pri sestavi „Bele knjige“ (Indeks literarum prohibitorum), ki so ga do sedaj pripisovali samo Stipeju Švarju, sodeloval prav Slovenec Stančič (sodelavec ljubljanskega „Dele“), pod katerega kontrolo in redakcijo je bila napisana. V Novem Sadu so do „Bele knjige“ zavzeli dosti bolj odklonilno in ogorčeno stališče kot v Ljubljani. Miodrag Bulatović, ki je o njej zahteval pojasnila, jo je imenoval ne belo, ampak zelo črno, in povedal, da jo je zavrnilo literarno, politično, družabno in splošno mnenje Zveze. Obdolžil je Petra Kvestiča, ki je tudi sodeloval pri njeni izdelavi, da je to najbolj navaden politični abort, nakar mu tudi ta ni ostal dolžan odgovora. Seveda se je Bulatović zopet znesel nad Torkarjem in Zlob-

cem zaradi vzgojnih jeder, kljub temu, da so mu drugi povedali, da bodo zadnjega volili za novega predsednika Zveze.

Ob Beli knjigi se navadno omenja izjavo Staneta Dolanca, da je le peščica pisateljev, ki dela zmedo in zdrabo med štirimi milijoni delavcev Jugoslavije, Mitje Ribičiča, drugega „posvečenega“ iz stare komunistične garde, ki je pravtako govoril o ponarejanju in izkrivljenju zgodovine iz NOB ter o pisateljskem obravnavanju tabu tem, ki naj bi škodile pridobitvam revolucije.

Sploh je bila debata bolj sproščena in obširnejša v Novem Sadu kot v Ljubljani vsaj za druge narodnosti. Ciril Zlobec se je umaknil vprašanju ogroženja slovenske narodnosti in kulture. V Ljubljani smo bili januarja še ogroženi, medtem ko v Novem Sadu, ne samo, da nismo bili več ogroženi, to da trdijo prenapetosti in živčneži, ampak da smo kar srečni!

Seveda je Zlobec skušal to popraviti: če ne bi Slovenci toliko dali na jezik, bi bila meja še danes na Kolpi, ne pa v Kopru in pred Trstom. Torkarja, Hofmana in Zupana da so nekateri vzeli za reprezentativne, da pa so bili politično obsojeni zaradi nacionalnega egoizma, provincializma, regionalizma in ker so kazali tendence k separatizmu. Slovenci da smo samobiten narod in to hočemo ostati z vsemi prirodnimi atributi. To je aksiom našega življenja in o etničnih, kulturnih in čustvenih primesih se ne more razpravljati, ne menjavati jih ali se pogajati zanje, ker nismo le slučajna tvorba.

Hočemo vzgojo, šolstvo, materinščino, ki so znamenja narodne identitete, v slovenščini, to pa ni narodni egoizem, zapiranje v regionalnost in republiške meje. Smo za bratstvo in edinstvo — toda ne kot pot v asimilacijo. Zveza komunistov (ZK) na moči samo lahko pridobi, kajti idejna moč napade s strani književnikov lahko prenese. Vendar so tudi tam prišli do zaključka, da bo o vseh ključnih vprašanjih odločeval kongres partije, ne pa kongres književnikov.

Kljub temu je Miroslav Djurovič pri pripombah o poročilu kongresa predlagal, da se ne omenja ne Zveze komunistov, ne delavskega razreda v dokončni formulaciji o kongresu, čeprav je bil samo gost in kot tak ni imel pravice ne govoriti, še manj pa predlagati, kar je kongres s ploskanjem sprejel.

Ker se navadno financira knjigo tudi z oglasi, je zanimivo, da sta kar dva slovenska celostranska oglasa (Petrol DO rafinerija Maribor in Ljubljanska banka) tako da nam vsaj pri dajanju in plačevanju ne moremo očitati, da nismo prvi.

Tone Brulc

Večina političnih opazovalcev je napovedovala težko prehodno dobo do novembrskih volitev. Tudi v zadnji številki našega lista smo omenili poplavo atentatov, ki je prizadela zlasti prestolnico in večja mesta v notranjosti. Vendar nihče ni pričakoval izida, ki ga je organizirala vlada komaj dobrih deset dni pred volitvami. Obsedno stanje kaj malo pomaga borbi proti ekstremizmu, še manj pa mirnemu življenju in občutku varnosti, katerega si želi ves narod.

POMOTA ALI POTEZA?

V politiki je mnogokrat kakor pri šahu. Človek vidi potezo, in se mu zdi napačna, a nikdar ne ve, če ni morda past, ki mu jo nastavljajo. V tem oziru izgleda vladno postopanje v zadevi atentatov precejšnjo pomota. Najprej vlada odloči zapor dvanajst oseb (šest civilistov in šest vojakov), ki da so zapleteni v protitustavni komplot. Ko se sproži polemika z ustavnega vidika o pristojnosti dekreta in ko apelacijski postopek s strani obtožencev oz. njihovih ustavnih braniteljev izide v prid „osumljenih“ komplota, razglasi vlada obsedno stanje, da jih tako pridržijo v ječi.

Problem je prešel v območje sodišča, kjer je dežurni sodnik odločil osvoboditev nekaterih aretirancev, medtem ko je zbornica potrdila postopanje vlade. Vrhovno sodišče bo sedaj odločilo o zadevi, in verjetno se bo nagnilo na stran vlade.

Kje naj bi bila past v vladni potezi? Res je, da je ljudi skrbela porast nasilja. A vzpostava obsednega stanja je kakor bi s topom streljal na muho. Vlada hoče pokazati, da s trdo roko nastopa proti razbojnikom, in da ne dvomi, kadar je treba zagotoviti notranji mir. Da ga z dekretom ne more zagotoviti, je vidno že iz dejstva, da so se atentati nadaljevali kljub obsednemu stanju. Izid volitev bo pokazal, koliko so se ljudje dali vplivati od te vladne poteze, ki je namenjena zlasti tistemu delu volivcev, ki se še niso odločili.

PREVEČ GRMENJA, PREMALO DEŽJA

Volivne fraze, TV in radijska propaganda, cestni lepaki, vse je podobno grmeči nevihti, pred katero včasih ne vemo, kam bi se obrnili. Dobro pa vemo, da je za vsem tem premalo dežja, ki ga posušeno argentinsko politično polje tako potrebuje. V to grmenje spadajo tudi številne posameznih volivnih list, ki še bolj motijo volivce. Položaj je nekoliko lažji v provincah v notranjosti, kjer ni take poplave strank in strancič.

Vendar pustimo objokovanje in pregledjmo malo panoramo volivnih možnosti. Do avtorja teh vrstic je prišlo več namigov, želja in celo prošnji, naj „pove kaj naj volimo“.

čanskih pravicah! Niso vas odtrgali od naših korenin krščanstva in slovenstva!

Ostali ste močni, odločni in drzni! Zato smo ponosni na vas in take vas imamo radi! Vi ste nova, idealna slovenska mladina! Da, vi ste nov svet!

Ko sem bil pred leti prvič povabljen, da bi spremljal abituriente slovenskega srednješolskega tečaja na zaključno potovanje, so me nekateri resno posvarili:

„Boš imel težave, posebno v Bariločah. Jih je nekaj med njimi, ki so nemogoči, predrzni, naduti in ti vodijo ves razred. Edino v Pampi bi se ukrotili.“

Ker sem imel tudi sam podobne „vrline“ v šolski mladosti, me vas ni bilo strah. No in tam med gorami, v bogastvu božje narave in v osebni skromnosti, smo si postali prijatelji. Tam sem „odkril“ edino napako, ki jo imate vsi: Mladost!

Mladost pa je pesem, razposajenost, drznost, zaljubljenost, tovarštvo, pa — iskrenost!

Dal Bog, da bi jo ohranili dolgo, dolgo, tako mladost!

Naravno, ko postajajo leta težja, spremljana po resnejših problemih, vse to usiha. Zato nam starejšim vsega tega primanjkuje. In vi imate čisto občutek, kot da nismo bili

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Ni poslanstvo našega lista, ne namen podpisanega nikomur vsiliti svojega mnenja. Kar moremo, je obrazložiti položaj, nakazati tendence, in z argentinsko Cerkvijo ponoviti, kakor je pred dnevi izjavil kardinal Primatesta, da je vsak odgovoren za svoj glas le pred svojo vestjo. Po tej vesti se moramo informirati in odločiti. Vse ostalo bi bilo strankarska propaganda.

V razložitev ter informacijo nekaj vrstic:

Ni treba posebej razlagati programa radikalne stranke. Dve leti vlade je dovolj, da ljudje vedo ali smejo po vesti voliti volivnico št. 3, ali ne.

Kar se tiče peronistov, nastopajo razdvojeni: V prestolnici je renovacijska struja, kateri na čelu stoji Grosso (št. 2). Njih položaj se bolj bliža levici, vendar bi jih, glede umestnosti voljenja ali ne, postavili v isto vrsto kot radikale. Zmes desničarskega peronizma in desarrollistov v prestolnici (lista št. 92) je bolj na desno, vendar v nekaterih ozirih med enim in drugim ni razlike. Vsi so za razporoko, in razlikuje jih bolj gospodarsko gledanje na državo in ideološka pozicija. Vzgoja, vera in družina jih ne zanima. V provinci bi nekoliko bolj osporavali listo, ki ji načeljuje Herminio Iglesias, bolj zaradi metode kot zaradi ideoloških vzrokov (lista št. 43), medtem ko renovacijska struja (lista št. 91) predstavlja bolj primerno možnost za volivce. Načeljuje ji Cafiero in nastopa v povezavi s provincijsko krščansko demokracijo.

ŠE DRUGE MOŽNOSTI

V prestolnici (samó mesto Buenos Aires), zasledimo na čelu krščanske demokracije (lista št. 5) izvolitve vrednega moža. Dr. Francisco Guido je eden redkih (če ni edini) kandidatov, ki zastopa resnično krščanske demokratske ideale, se izjavlja proti razporoki in ima resen pogled na družinske probleme, vzgojo, itd.

Poudarjamo razliko med prestolnico in provincami, ker si o tem ljudje niso na jasnem. Rojakinja, ki živi v provinci je izjavila, da „bi volila Manriqueja“. To je nemogoče, ker je on kandidat le za okrožje prestolnice. In ko že govorimo o njem, omenimo, da kot večina tudi on (lista št. 8) zagovarja razporoko, sicer pa ima v ostalem več ali manj resne misli. Manj priporočljiv je Martínez Raymonda (napredni demokrati — lista št. 9), ki se postavlja na čelo laicistične tendence.

Liberalci so zastopani v povezavi UCD (lista št. 93 tako v prestolnici kot v provinci), in na čelu kandidatov v prestolnici (ne v provinci) je Alsogarayeva hči. Njih program je poznan, in ni da bi sprožili novo polemiko, ker je med rojaki sporna točka. Dodajmo le, da so se za te volitve tudi izrekli za razporoko.

Vendar imajo liberalne struje v provinci Buenos Aires še drugo možnost, manj ekstremno. To je povezava ADEI (lista št. 92), ki jo sestavlja tudi desno krilo krščanske demokracije. Nekateri njenih kandidatov so proti razporoki, drugi so dvomljivi. Vendar je ta tudi ena vrednih možnosti za voljenje.

Potem pa preidimo v kritične vode, pobarvane z levico. Ne bi priporočali volitev teh list, katerih najbolj resni so intransigenti (lista št. 6 v vseh volivnih okrožjih). Preveč je bilo zadnje čase pri njih marksistične infiltracije, da bi se mirne vesti izrekli zanje. Manj ekstremna, akoravno težko prebavljiva je socialistična povezava Unidad Socialista, vsaj za naše ljudi (št. 41). Predstavlja izbiro le za tiste, ki nečejo k marksizem ali intransigentom, in se izrekajo za demokratični socializem.

Še bolj proti levi stojita Narodna fronta (št. 42), ki povezuje KP in trockiste Gibanja v socializem (MAS). Ne tratimo besed o njih. In tudi ne o še bolj ekstremni stranki (PO), in o Humanistični stranki, ki postavlja za kandidate homoseksualce. Ker se v nekaterih provincah voli tudi del provincijskega parlamenta in občinske svetovalec, so tam volivnice razdeljene na tri dele, ki jih lahko po svoji uvidevnosti kombiniramo.

IN SVET SE VRTI

Skrajno desničarskih strank v Argentini nimamo. Morda prihaja njih tendenca do izraza v propagandi, ki se je zadnje dni pojavila po časopisu. Takoimenovana skupina tisočih (los MIL), ki diši po vojaških krogih, priporoča naj oddamo prazne glasovnice. Akoravno je to ena izmed demokratičnih možnosti, bi se po vesti težko odločili za prazen glas. Saj nikdar ne bomo našli ne kandidata, ne stranke, ki bi popolnoma odgovarjala našim željam. Odločiti se moramo torej za tisto, ki se nam zdi najbolj slaba. V zadnji inštanci mora spregovoriti naša vest, in po tej vesti oddati glas. Vendar, v uteho mnogih, dodajmo še misel, da se ne svet ne država ne bosta končala 3. novembra. Svet se bo vrtil naprej, in država tudi — še prehitro.

Pismo naši mladini

V tem svetovnem letu mladih in v letu 40-letnice slovenske tragedije — ponosnega spomina pobite slovenske mladosti — katero sem spremljal do groba — čutim dolžnost naročila, da rečem besedo čestitk, priznanja in voščila tebi, naša nova mladina, za tvojo zavednost — versko in narodno — za tvoje požrtvovalno delo, za prizadevanje v praktičnem, zdravem krščanskem življenju, po besedah sv. pisma in navodilih našega velikega papeža - Poljaka ter za tvojo močno, neomajno slovensko zavest, za zvestobo slovenskim koreninam, za odločnost in vztrajnost, ko ti kradejo — doma in po svetu — našo govornico, našo pesem in našo tisočletno tradicijo!

Vaš je svet! Vi ste naš nov slovenski svet! Vi ste porok, da bo ta svet jutri boljši, kot je bil naš!

Oprostite, da smo mi starejši včasih čez mero kritični do vas. Morda je vzrok tisti težki čas, ki nas je razdelil na dvoje, v sovraštvu, krutosti in krivicah. Nam je tisti čas ukradel našo mladost.

Bili smo otroci in odrasli. Biti fant in dekle ni bilo časa. Biti vesel fant in veselo dekle, je bilo iz pietete prepovedano. In to se nam

vedno pozna, očitno pa, kadar vas ne razumemo v stvarih, ki ne gredo po etiki, katere smo bili mi naučeni. Takrat se je reklo „tako“ in tako je moralo biti, ker so pač starejši mislili za nas.

Po zadnji svetovni vojni se je mladi svet „obrnil na glavo“ in vidimo, da vam je „komod“. Je to logična posledica dveh časov, razklanih ob prelomu neurja.

Medvojni čas in povojne preizkušnje so naš vzgojile v kruti resnosti, katera se nam je močno vtisnila v dušo. Vi pa ste se rodili v novem, brezskrbnem in udobnejšem svetu, v katerega se mi s težavo vživljamo. Ta je vas vabil že v vaši detinski dobi, vas pritegoval v šolskih letih in končno osvojil v mnogočem, kar se danes imenuje mladost. To je naravno.

Niso pa vas zajeli negativni — zmotni, vabljivi tokovi povojnega časa, v katerih imajo svetovni mešetarji skrbno nastavljenе svoje mreže. Niso vam vzeli poštenja in morale! Niso vas omrežili s frazami lažne svobode pravice in enakosti! Ni vas uspavala enoglasna popevka včerajšnjih zločincev in njihovih sopotnikov o enostranskih člove-

nikdar mladi. Toda po vseh strogih in včasih „čudnih“ metodah, ki jih imamo, vem, da ste prepričani, da stremimo za čim popolnejšo in pravilno vašo vzgojo v vsem. Vaša sreča in uspeh je naša mirna vest izpolnjene dolžnosti!

Kadar pa namesto uspeha dobimo poraz, namesto vašega zanimanja brezbriznost in dolgočasje, tedaj priznamo — četudi ne pred vami, da je nekaj narobe — z nami. Se vam ne znamo prav približati. Vedno imamo pripravljeno kritiko v vztrajanju, da je prav le tisto in tako, kot je bilo „takrat“. Smo včasih res „plomo“, kajne!

Kritizirane pastirske hlače, srajce brez kravate, copate namesto čevljev, dolge lase, poraščene brade, pa hrupne in nam nerazumljive akorde. Vse se nam zdi neprimerno in včasih celo „žali“ našo etiko.

Za pohvalo pa nismo tako hitri in priznanje gre kar težko iz ust, ob vsem prizadevanju in ustvarjanju, če se nam ne predstavite „dostojno“, kot da bi bile vse vrline, uspeh in umetnost samo v kravatah, zlikanih hlačah in „zbiksanih“ čevljih.

Ko sem nedavno gledal po televiziji idealno evropsko in ameriško mladino, ki je organizirala festival, prsto nastopala, igrala in pela, pa ves ogromni dobiček namenila lač-

ni Afriki — „For Afrika“, mi je kar samo prišlo vprašanje:

„Kaj je več vredno pred Bogom in pred lačnimi zamorčki: miloščina v znakah, „štanjol“ v papirju in parah — v kravatah in čevljih, ali stotine tisočev dolarjev — brez kravate in v copatah?“

Svet se vrti naprej in nas starejših ne vpraša, če nam je všeč. Staro nadomešča novo in novo brska po starem ter si prilasča kar je pristnega.

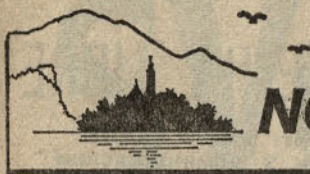
„...Še ne veste, kaj imate. Bodi te ponosni na tako mladino!“ Vsako leto ponovno slišim priznanje našim Rastem ljudi, ki niso naših korenin. Istega mnenja so bili tudi organizatorji mladinskega srečanja v Córdoba, o naši mladinski skupini.

Da, res je. Često pozabimo na pravo vrednost vas, naš mladi rod. Vendar ponosni pa smo vedno na vas in hvaležni Bogu, da vas ohranja zdravo, veselo, odločno, delovno pa verno slovensko mladino!

Bolj kot starši vam bomo prijatelji, bolj, kot strogi vzgojitelji, roka opore, bolj, kot kritiki — vaši zagovorniki.

S to željo in s ponosom na vas, vam vsem skupaj in vsakemu posebej vse priznanje, čestitke in pozdrav,

Vaš Ivan Korošec

NOVICE IZ SLOVENIJE

PODČETRTEK — Gasilci so slavili stoletnico svojega društva. Danes je v društvu 125 članov, ki so priredili gasilsko paradno, prevzeli novo orodno vozilo in razvili nov društveni prapor.

LJUBLJANA — Kostanjev rak je močno napredoval v gozdovih po Golovcu in Sv. Urhu. Vendar menijo, da je glavni val raka mimo. Odstranjena drevesa so ob robovih gozdov nadomestili s francoskim kostanjem, ki je odporen proti raku.

LJUBLJANA — Tri medalje je dobila pivovarna Union za tri vrste piv. Po ocenjevanju Mednarodnega inštituta Monde selection iz Bruslja, je Union ležak dobil zlato medaljo s palmami, Union grand in Union 12% pa zlato medaljo. Slovesnost podelitve pa je bila sredi septembra v Lizboni. Poleg pivovarne pa je dobila bronasti medalji za slivovko in brinjevec Angela Borštnik s Krke na Dolenjskem. Lani je dobila celo višja priznanja, ker je bila pijača bolj kakovostna.

NOVO MESTO — Toča je poškodovala 1380 vozil Renault 4; petina od njih prav močno. Zato so pri IMV odločili, da bodo te prodajali od 5 do 8% ceneje, ostale pa sami popravili in prodajali po običajni ceni. — Do zdaj so izdelali že 300.000 karoserij tega popularnega vozila.

KRANJ — 17 Alžircev se v tekstilnem in obrtnem centru usposablja, da zasede mesta v novi tovarni čevljev, ki jo tam gradi Rudis. Ker je vsa tehnologija tovarne iz trziškega Peka, se tam šola še 6 alžirskih delavcev.

MARIBOR — Metalna je uspešno postavila portalni žerjav (puente grúa) na trenutno največji plojni strukturi na svetu: 311 m dolgem, 75 m širokem in 84 m visokem plavajočem doku. Pa tudi žerjav ne ostaja zadaj: ima nosilnost 60 ton, visok je 58 m, razpon pa ima 63 m. Postavili so ga s tremi plovnicami žerjavi, ki so naenkrat dvig-

nili težo 550 ton. Delo je bilo opravljeno pri Novorosisku v Črnem morju.

LJUBLJANA — Grozdja mislijo letošnjo jesen nabrati okoli 45.000 ton. To pa pomeni za 42% manj od načrtovanega pridelka. Največje zmanjšanje bo v posavskem in podravskem vinorodnem okolišju, manj pa v primorskem. Razlog je predvsem v zadnji zimski in spomladanski pozehi.

LJUBLJANA — V pripravi je sprememba in dopolnitev zakona o varstvu pri delu, ki bosta vnesli prepoved kafenja na vseh delovnih mestih (če bo sprejeto v skupščini SRS).

RADENCI — Tri srca, mineralno vodo, bodo začeli izvažati v ZDA. Najprej bodo poskusili prodajno srečo v New Yorku, Chicagu, Clevelandu, Floridi, nato pa v Texasu in Kaliforniji. Začetna doba naj bi trajala tri leta; v prvem upajo prodati 400 tisoč litrov mineralne vode, ki bo skušala konkurirati ameriškim, francoskim in zahodnonemškimi mineralnim vodam. Cena bi se vrtela okoli 0,90 do 1,20 dolarja za liter.

LJUBLJANA — Iz Narodnega muzeja je konec septembra izginilo precejšnje število predmetov, ki spadajo v bronasto dobo: sekire, dleta, noži in meči, bodala, različni nakit in konice sulic in puščic. Zaenkrat še niso prijeli vlomilca ali vlomilcev.

PTUJ — Knjižnica minoritskega samostana bo dobila končno nekoga, ki bo uredil in spisal katalog okoli 4.000 dragocenih knjig. Leta 1951 je bila zaščiten, pa do danes niso nič naredili. Na njenih policah je marsikatera redkost: Trubarjev Novi testament, redek tisk poznejše dobe, pa večinoma verske knjige od 16. stoletja naprej. Minoritska knjižnica je edina med samostanskimi, ki je ohranjena tam, kjer so jo prej uporabljali. Ker bo čez štiri leta samostan praznoval 750-letnico, jo hočejo urediti.

SLOVENC I ARGENTINI

Osebne novice

Krst: Krščen je bil v slovenski cerkvi Marije Pomagaj 27. oktobra Damijan Marko Oberžan, sin Marjana in ge. Veronike roj. Albreht. Botrovala ga. Marija Mehle in Jože Oberžan. Med mašo ga je krstil msgr. Anton Orehar. Čestitamo!

Smrti: Umrli so v Bariločah ga. Ana Arnšek v 91. letu starosti; v Ramos Mejia ga. Angela Lavrič v 85. letu starosti in v Buenos Airesu inž. arh. Ewald Koren. Naj v miru počivajo!

UMRLI SO OD 2. DO 11. SEPTEMBRA 85:

LJUBLJANA — Frančiška Grum, roj. Pogačar; Ivanka Breskvar roj. Pavlič, 69; Marija Petrač roj. Kramar; Jože Jelenc, 59; Fani Kemr roj. Bonča, 93; Bruno Pirnat; Rudolf Cimolini; Albert Skrinjar; Franc Balazič; Alojz Majdič; Berta Šmon, 77; Stane Humar; Alojz Kastelic; Rada Povhe; Anton Marj; Ivan Mihevc; Cvetka Mervar; Anica Pezdirc roj. Škrabelj, 71; Jelka Premru roj. Furlan vd. Anderwald; Jože Saksida; Ana Mohar roj. Piškur; Mira Mihelič; Simon Keržič; Ana Perhavec roj. Dolenc; dr. Franc Jerovec, 68; Ivanka Premoze roj. Nahtigal, 75; Tezija de Toni roj. Hočevnar, 83; Marko Malič, 82; Lojze Zadavec; Helena Veretik, 78; Vladka Popovski roj. Korenčan; Amalija Lusner; Franc Cimerman, 86; Ivan Dolensek, 58; Marija Vera Velak; Katarina Travnik; Tončka Zajdel; Jelka Ogriček roj. Belamarič; Ivanka Premoze.

RAZNI KRAJI — Boris Svetlin, Rateče; Pavla Bedene roj. Pirnovar, Kranj; Marija Dobnikar roj. Narobe, 69, Medno; Peter Maleš, Trbovlje; Pavel Krašna, Medvode; Marija Repič, Celje; Viktor Dolenc, Celje; Iva Černe roj. Kokalj; Adolf Vodišek, Zidani most; Cecilija Pavrič roj. Juhant, Moste; Pavel Širok, Solkan; Ida Pocač, Podkraj; Jožica Čok roj. Grahov, Beograd; Srečka Štolfa-Malalanova, Sežana; Anton Lampe, Črni vrh nad Idrijo; Ludvik Blatnik, Turjak; Zoran Fortunat, Homec; Aleksander Havaši, Lendava; Janez Kunčič, 82, (Mešnikov ata), Bled; Slavko Baloh, Zagorje; Marija Sajovic, Mengeš; Dragica Peraš roj. Gakovič, Koper; Jožica Andrej, Celje; Anton Taks, Maribor; Antonija Zaudnik roj. Kenič, Postojna; Anton Planinšek, Celje; Justina Ujčič roj. Rožac, 79, Zazid; Vinko Avsec, 63, Gotna vas; Jože Zalokar, Bled.

veku srce v prsni bije, nima pravice počivati na lovorikah, ki mu jih ta ali oni posrečeni podvig podeli. Kdor od vas je zidar, naj še naprej prinaša opeko, mizarji naj donšajo stole in mize, podjetniki naj vsako prizadevanje tudi gmotno podprejo, študirajoča mladina naj doprinaša svoje znanje. Predvsem na to zadnjo skupino apeliramo na današnjem slavju Vi, ki vam je Bog dal možnost, da širite svoje znanstveno in kulturno obzorje, imate še prav posebno dolžnost, da od tega plačate svoj davek slovenski skupnosti. Izgovor, da trdi vsakdanji pogoji, naj bo že za polaganje izpitov ali pa za začetno afirmacijo v novem poklicu, ne nudijo časa, da bi del svojega truda posvetili slovenstvu v Argentini, ne drž. Kot tudi ne drž, da so danes časi težki in je skoraj nemogoče ne izrabiti vsakega razpoložljivega trenutka za izboljšanje materialnega položaja vsakega posameznika, posebno mladim, ki začnajo nova družinska življenja. Pred skoraj tridesetimi leti, Hreni, Ovni, Goričiči, Oblaki, Intiharji, Zupanci in toliko drugih, niso imeli svojih hiš, niti avtomobila, niti hladilnika, pa so ves svoj razpoložljivi čas vložili v to, da moremo mi danes v tem našem domu slovensko govoriti in da med nami ni nikogar, niti najmlajšega ne, ki bi nas ne razumel.

Prvobitni znak slovenstva je njegov jezik. Težko bo dober Slovenec, kdor slovenskega jezika ne obvlada. Vendar se ta zaklad ne pridobi kar čez noč. Trdo je treba za to delati, se urediti v njegovo rabi, vsak trenutek izrabiti za njega izpopolnjevanje.

Prav tako ste gotovo brali v našem časopisju, kako je slovensčina mladega rojaka iz Argentine presenetila skupino inteligentov v letošnji Dragi! Zato pa je treba materin jezik negovati, gojiti v vsakdanjem govoru, v pesmi, v rednem branju naših knjig.

Neomajni v načelih, a prožni in pluralistični v načinu našega javnega dela, si podajmo roke v bratški ljubezni in medsebojnem spoštovanju, da bomo stopali vedno bolj odločno in učinkovito boljši bodočnosti slovenskega naroda naproti!

Vsa dvorana je pozdravila te besede govornika z dolgim plaskanjem. Sledila je igra, ki jo je pripravila sanhuška mladina.

Na vernih duš dan namesto križa na grob

- † **MORAVSKI IN VEHARŠKI domobranci**, pobiti med revolucijo in po njej; spominjajo se jih Kržišnikovi
- † **VSI POBITI z Dolske fare** zaradi komunistične revolucije 1942-45; spominja se jih rojakinja Marija Amon
- † **PETER SLOVŠA iz Vrzdence**, zverinsko umorjen l. 1943 na Vrsniku; spominjajo se ga sinovi
- † **BRATJE NARTNIK (Kočarski) iz št. Jošta**, ubiti v Teharjah leta 1945; spominja se jih bratranec
- † **VSE ŽRTVE komunistične revolucije iz Vrzdence**; spominja se jih sovaščan
- † **VSE ŽRTVE komunistične revolucije iz fare Horjula**; pominja se jih sofaran
- † **JOŽE VOJSKA iz Domžal** — šmarje pri Jelšah, ubit v noči 14.—15. oktobra 1943 v Jelendolu; spominja se ga brat s sorodniki
- † **RADO SMOLYNSKI iz Ljubljane**, vrnjen in ubit v Teharjah l. 1945; spominjajo se ga sorodniki
- † **TONE IN IVAN HABIČ iz Javorja nad Litijo**, ubita med revolucijo, spominjajo se ju prijatelji
- † **MIHA NOVAK iz Vrhov pri Moravčah**, vrnjen in ubit l. 1945 neznano kje; spominjajo se ga sestre Jerin
- † **DOMOBRANCI KOSTANJEVSKE ČETE**, na umiku ujeti in ubiti na Dolenjskem l. 1945; spominja se jih Jože Štefanič
- † **DR. LUDVIK KOŽUH**, zdravnik iz Velikih Lašč, ubit pri izvrševanju poklica na Turjaku; spominja se ga sestra Špur - Kožuh z družino
- † **STANKO KOŽUH**, ubit leta 1945 neznano kje; spominja se ga sestra Špur - Kožuh z družino
- † **MATEVŽ JURJEVIČ iz Laz pri Starem Trgu**, zvezan vržen v jamo in ustreljen l. 1945; spominjajo se ga nečakinje Francka, Antonija in Amalija
- † **FRANC TAVZELJ iz Laz pri Starem trgu**, zgorel v Grahovem l. 1943; pominjajo se ga sovaščanke Francka, Antonija in Amalija
- † **FRANC KOPRIVEC iz Plešivca - Brezovica**, ubit l. 1945 v Dragomeru; spominja se ga sestra Angela
- † **JANEZ KRAMAR**, vrnjen in ubit v Teharjah l. 1945; spominja se ga brat Maks.

V O D A

Veseloigro Voda smo že večkrat igrali na tukašnjih odrih, kar kaže, da je zelo priljubljena, saj poleg življenja na vasi kaže tudi ogledalo naših človeških napak. To pot so si jo izbrali, da se spomnijo petletnice smrti pisatelja Jožeta Vombegarja. Zanimivo je, da je režiser Frido Beznik izbral za igrance same mlade. Glavno, kar smo opazili in moramo poudariti in pohvaliti, je bilo znanje slovensčine, ki je tekla gladko kot še zlepa ne, tako da je šla včasih celo prehitro! Je pač dokaz, da mladina v Domu zna dobro slovensko, pridno hodi na srednješolski tečaj in tudi slovensčino uporablja!

Med igralci smo zasledili nekaj novih talentov, ki — ne dvomimo — bodo še dalje nastopali na odru. Naj naštejem le Blaža Mikliča (župana) in Lučko Jereb (Hribarico) ter Boštjana Modica kot tajnika. Vendar moram pohvaliti vse druge, ki se s svojim karakternim igranjem dokazali, da so se vživeli v vloge in z odličnim igranjem tako prevzeli dvorano, da so doživeli npr. aplavz pri odprti sceni, kar se med nami malokrat pripeti.

Naj kot kronist naštejem vse igralce: Marta Urbančič, Franca; Mirjam Mehle, Anka; Gabrijel Oblak, Joško; Metka Markovič, Katica; Emil Urbančič, Kopriva; Franci Štrubelj, Ažman; Jurij Miklič, Martin; Stanko Jelen, Kne; Tone Tomažević, Jeran; Janez Jereb, Špin; Marko Malovrh, Primožek; Tinko Lavrič, Šimen; Andrej Osojnik,

Robas; Janez Pustovrh, Lužar; Janko Erjavec, Tinčec; Ivo Urbančič, poštar; Janez Krajnik, delavec; Marjan Indihar, Janče.

Poleg teh pa še dolga vrsta drugih mladih v vlogah gasilcev, ljudstva, narodnih noš itd.

Res je režiser Frido Beznik dobro zadel ljudsko dušo te igre, ko je dejanje teklo gladko, z rahlo karikaturo vaških veljakov, pa z razgibanim odrskim dejanjem in romantično mladimi zaljubljenec. In še posebej mu gre hvala za skrb jezika, ki je, kot sem že omenil, brezhibno teklo!

Bogato sceno je velikem odru zamislil in s pomočjo sanhuških fantov tudi izdelal Tone Oblak, ki je zadel vso občutje kmečke vasi, bahavih hiš in hribovitega okolja. Gotovo je sedaj on naš najboljši scenograf! Pri igri je igrala tudi vaška godba — Slovenski instrumentalni ansambel; luči sta dobro upravljala Pavli Malovrh in Toni Oblak, za zvok pa je skrbel Janez Jereb.

Kot smo slišali, bodo Vombegarjevo veseloigro še ponovili, kar je popolnoma prav, da čimveč ljudi predvsem pa mladine spozna to veseloigro.

Tako je bila proslava 29. obletnice končana. Ves dan je prijetno potekel, združili smo koristno s prijetnim, sestali smo se prijatelji in znanci; mladina je ostala še na plesu ob zvokih ansambla; z novim zagonom stopa San Justo v 30. leto.

TDml

na DOM SAN JUSTO

29 letnica

Ze 29 let je tega, kar se je začelo organizirano slovensko življenje v San Justu odvijati v Našem domu, ki je rasel tako materialno kakor duhovno.

Tako smo letos 13. oktobra primerno proslavili obletnico. Ze zjutraj je bila sanhuška stolnica polna pri slovenski maši, ki jo je daroval msgr. Anton Orehar, delegat slovenskih dušnih pastirjev. Med mašo je ubrano pel mladinski zbor pod vodstvom Andreja Selana. Msgr. Orehar nam je v nagovoru bodril k delu za skupnost, k medsebojni pomoči in pravemu slovenskemu družinskemu življenju.

DOPOLDANSKA AKADEMIJA

Po maši so se dolge kolone Slovencev začele pomikati v bližnji Dom, kjer se je v spodnjih prostorih pripravljena slavna akademija. Krajevni dušni pastir dr. Alojzij Stare je v začetku svojega govora posegel v zgodovino Doma, nato pa razvil misli o povezanosti cerkve, šole, Našega Doma in družine, pa tudi o optimizmu, ki nas mora prevevati in s katerim moramo delovati.

Nato sta nam zapela dva zborčka: Otroški zbor je pod vodstvom Anice Mehle ljubko zapel tri narodne, mladinski zbor pa pod dirigentom Andrejem Selanom nekaj težjih, a odlično izpeljanih narodnih pesmi. Prijetno ju je bilo poslušati!

Predsednik Doma Jože Miklič je nato v slavnostnem govoru razvijal misli, od katerih naj omenimo:

„Z bliskovito naglico tečejo leta. Ni še dolgo, ko smo kot mladeniči zapustili našo rodno zemljo in že stojimo pred tridesetletnico blagoslovitve Našega doma, pred petintridesetletnico slovenske maše, pred petintridesetletnico slovenske šole Franceta Balantiča in končno pred petindvajsetletnico okrajnega mladinskega dne. Nehote se človek ob teh obletnicah ustavi in napravi kratek pregled o opravljenem delu.

Stojimo skoraj pred izdelanim Do-

mom. In strah nekaterih, da bodo ostale le prazne stene se je izmislil ob dejstvu, da na naših mladinskih nastopih vidimo čez sto nastopajočih poleg množice gledalcev. Ob 29-letnici bomo imeli priliko videti delo našega emigrantskega kulturnega ustvarjalca, katerega nam bo predvajala izključno mladina rojena na tej zemlji. Le režiser in scenograf sta iz starega kraja. Vztrajajmo v ohranjanju naše slovenske besede v Našem domu, ni lahko, toda kolikor bolj se bomo žrtvovali za to dobrino toliko bolj jo bomo vzljubili. Važno je, da se v našem mladem rodu ohrani vera, slovenska poštenost in podjetnost.“

Po koncu te akademije so vsi gosti posedli k mizam na skupni zajtrk. Potem so se eni odpravili domov z namenom, da se vrnejo zvečer na igro; drugi pa so ostali v Domu, kjer so se mladi pomerili v odbojki, starejši pa v balinanju, kar jih je pritegnilo do popoldna, ko je bil za goste, predstavnike vseh slovenskih Domov, pa tudi za vse Sanhuščane, ki so hoteli preživeti slavnostni dan v Domu, pripravljeno obilno in dobro kosilo.

POPOLDANSKI PROGRAM

Popoldan se je ob petih pričel drugi del programa, in to v gornji veliki dvorani. Ze eno uro prej so se pričeli zbirati Slovenci iz San Justa pa tudi od drugod, tako da so do pričetka popolnoma napolnili dvorano, veliko jih je moralo še stati.

Popoldanski program je pričel predsednik Doma Jože Miklič in pozdravil prisotne goste, predstavnike Domov in organizacij. Nato je stopil na oder slavnostni govornik, ob tej priliki predsednik osrednje Zedinjene Slovenije, Lojze Rezelj, ki je v svojem globokem in navduševalnem govoru razvijal sledeče misli:

„Dobro vemo, da ste pri vašem delu neutrudljivi. Dan na dan to ponovno dokazujete. A vendar ne mislite, da se ne da narediti še več! Kajti dokler člo-

OBVESTILA

SOBOTA, 2. novembra:

Redni pouk Slov. Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenski hiši likovna razstava Andreje in Marjete Dolinar. Otvoritev ob 19.30.

Na Slovenski pristavi „Draga — srečanje treh Slovenij“. Predava ob spremljavi skoptičnih slik Gregor Batagelj ob 20. uri.

ČETRTEK, 7. novembra:

Občni zbor ZSMŽ — nato razgovor z gđ. Katicco Potočnik — primerjava socialnega položaja v Kanadi in Argentini.

SOBOTA, 9. novembra:

Sklepna seja profesorskega zbora Slov. srednješolskega tečaja.

Redni občni zbor Počitniškega doma dr. R. Hanželiča ob 17.30 v prostorih Slovenske hiše.

Visokošolski tečaj v Slovenski hiši ob 16. do 19. ure.

Redni občni zbor SKAD-a v Slovenski hiši.

Pri SKAS pogovor z mladino v Slovenski hiši ob 20.

NEDELJA, 10. novembra:

20. obletnica Slovenskega doma v Berazategui.

SOBOTA, 16. novembra:

Zaključna prireditev Slov. srednje-

šolskega tečaja ter proslava 25-letnice tečaja.

V Slomškovem domu ponovitev Kremžarjeve igre „Živi in mrtvi bratje“.

NEDELJA, 17. novembra:

Proslava ob 1100-letnici sv. Metoda, ki jo pripravljata Zedinjena Slovenija in Dušno pastirstvo.

NEDELJA, 24. novembra:

Tombola v Našem domu v San Justo. Glasbeni večer Mladinskega zbora iz Pristave ob 19. uri.

SREBRNI JUBILEJ

Slov. Srednješolskega teaja
Ravn. Marka Bajuka

Sobota, 16. novembra ob 17. uri
v SLOVENSKI HIŠI.

LIKOVNA RAZSTAVA

ANDREJE in MARJETE
DOLINAR

odprtje v soboto 2. novembra
ob 19.30 v Slovenski hiši

Naš dom

San Justo

V NEDELJO, 3. NOVOBEMBA, TOČNO OB 19. URI:
ponovitev Vombergarjeve veseloigre

Voda

V REZIJU FRIDA BEZNIKA

„40 LET TRDNO ZDRUŽENI“

V NEDELJO, 10. NOVOBEMBA 1985

20. OBLETNICA BLAGOSLOVITVE
Slovenskega doma v Berazategui

11.30 sv. maša, nato kosilo
15.30 kulturni spored

Naslov: Ulici 24 in 144 (ex 1 in 34)

Dohod: Z železniške postaje Berazategui avtobus 300-B1; iz Once in Consticiona avtobus 98 šte. 5 do cerkve Villa España.

NAŠA POSOJILA SO CENEJŠA IN UGODNEJŠA

kot drugod! Zato vam prijateljsko svetujemo: Predno kupite kaj na obroke ali vzamete kakšno posojilo, posvetujte se prej z nami! V 20 letih našega poslovanja smo že mnogim našim članom posrejovali ugodna in hitra posojila, tudi vam lahko koristimo. Za zaupno informacijo in dober nasvet smo vam vedno na uslugo, osebno ali po telefonu.

Glavna pisarna: Bm.é. Mitre 97 - Tel. 658-6574/654-6438
uradnje ob delavniških od 15. do 19. ure.

Podružnici: Slovenski dom - Córdoba 129, San Martín - Tel. 755-1266

Hladnikov dom - Slovenska vas.

V SLOGI JE MOČ!

DRUŠTVENI OGLASNIK

Zedinjena Slovenija sporoča, da bo otroška počitniška kolonija od 26. decembra do 10. januarja 1986. Stroški kolonije so A 65. Otroci članov imajo 2 avstr. popusta. Polovico vsote je treba plačati do 5. decembra, ostanek pa do 20. decembra.

Če bi se pa povišala cena prevoza, se bo morala povišati cena koloniji.

Seja Izvršnega odbora ZS v četrtek 14. novembra ob 20.

Seja Medorganizacijskega sveta bo 15. novembra v Slovenski vasi ob 20.

DRUŽABNI SALON IN RESTAVRACIJA

Slomškovega doma

Castelli 28 Ramos Mejía

Upravnika: Gabrijel Hvalica in Francka Javoršek

Začne s 1. novembrom 1985 z rednim obratom in se priporoča cenjenim gostom za obisk. Odprto: od ponedeljka do četrтка: 18—23, petek: 18—24, sobota: 16—21, nedelja od 10. do 14. ure.

- izbrane pijače
- mrzla in topla jedila
- skupinska kosila in večerje

Rezervacije na T. E. 658-2866.

Počitniški dom dr. R. Hanželiča

vabi vse svoje člane in tudi prijatelje Doma na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki bo v soboto, 9. novembra ob 17.30 v prostorih Slovenske hiše. Če bi občni zbor ob navedeni uri ne bil sklepčen, se bo začel pol ure pozneje, to je ob 18.

Odbor

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE!

Slomškov dom

MARKO KREMŽAR

„Živi in mrtvi bratje“

v soboto, 16. novembra, ob 21.

KLINIČNE ANALIZE

Lic. Zofija Pograjc

„Obras Sociales“
Bolnike obiščem na domu.

Informacije na Tel. 629-6901.

NAŠ DOM SAN JUSTO

v nedeljo, 24.

novembra, ob 16. uri

Tombola

BROŠURA

1 8 4 8 - 1 9 1 8 - 1 9 4 5

ki je izšla ob priliki narodnega praznika, se dobi v pisarni Svobodne Slovenije, Dušnopastirski pisarni in v Slogi. Cena: A 1.

IZ PRETEKLOSTI
V PRIHODNOST

Knjige, ki jih lahko dobite v knjižnici ZS:

Harper Lee: Ne ubijaj slavca
Roman o ovdovelem advokatu, njegovemu sinu in hčerki, ki živijo na jugu ZDA. Ko advokat brani po krivem obtoženega črnca, se dvigne vihar, ki v svoj vrtnec potegne tudi oba otroka.

Gusti Strdsberg: Mojih pet življenj

Vsem znancem in prijateljem sporočamo, da nas je po dolgi in težki bolezni zapustila v četrtek, 24. oktobra 1985, v 85. letu starosti naša ljuba mama, stara mama, prababica, sestra, teta, tašča in svakinja

Angela Lavrič roj. Svetlin

Njeno zmučeno telo čaka vstajenja na pokopališču Villegas.

Naša iskrena zahvala številnim rojakom, ki so jo pokropili, zanjo molili in jo spremljali na zadnji poti.

Posebna zahvala msgr. Antonu Oreharju za pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba, župniku Jožetu Škerbcu za vsa leta dušne oskrbe, Danetu Vrečarju, Ivanu Lužovcu, dr. Alojziju Starcu, Francetu Bergantu in Tonetu Rantu za molitve ob krsti.

Topla zahvala gospem Albrehtovi, Pikčevi in Trobčevi za vso pomoč pri oskrbi v dolgi bolezni.

In končna zahvala vsem, ki so nam na kakršenkoli način stali ob strani v težki preizkušnji.

Žalujoci:

hčerki Tinca in Minka por. Kržišnik z družino, sinova Ciril in Lojze z družinama, sestri Franciška in Rozalija, nečak Karel Svetlin z družino ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Moravče.

Marja Rodziewiczówna

(65)

H R A S T

(DEWATTIS)

Poklonila se mu je od daleč in odšla, tiho pojoč. Bila je celo prepričana, da je dobila igro. Ni je motilo mrko lice na videz brez vsakega izraza. Znala je že na pamet brati te poteze!...

Za trenutek se je ozrla: on je šel le nekaj korakov za njo.

„Kam greste, gospod...?“

„Jaz...“ je zajechal, ne vedoč, kaj naj odovori, „samo pogledat, kajti tok je zelo hiter in poln vrtncev...“

„Kaj? Ali se še brigate zame? Ali vam nisem rekla, da bo tako? Hvala vam! Kaj bi vam to škodovalo, če bi se utopila? Saj vam ne pomenim prav nič: nisem ne zaročenka ne žena...“

Molčal je, ni pa odgovoril. Obstala sta na bregu. Čoln se je zibal na valu, toda brez prevoznika. Eno veslo je ležalo na dnu.

„Vi ste sami priveslali sem?“ je prestrašeno vzkliknil.

„Sama. Znam veslati. V Ameriki sem vedno premagala Clarka. Pojdite lepo domov! Na svidenje!“

Namesto, da bi odšel, je začel odpenjati od vrbe verigo, pritegnil je čoln k bregu in ga ponudil Irenki v roko.

„Podajte mi najprej veslo!“ je zaprosila.

Odkimal je z glavo.

„Ne, jaz vas perpeljem na drugi breg. Bog varuj, da bi se vam kaj zgodilo! Prosim, sedite!“

Skočila je na sredo čolna, smejoča se z nasmehom velike sreče.

„Le kaj se še brigate zame? In kaj boste storili, če me jutri prime volja s tem čolnom zaveslati prav do Njemna? In če bi odpotovala v Ameriko, ocean je večji in strašnejši... Vozite me, dragi gospod, zelo se veselim, se boste vsaj naučili ljubiti...“

Sedla je naproti njemu. Veter je vejal njene temne lase, prisrčni in dražeci smeh je obenem razgibal njene rdeče ustnice, oči so se napolnile z življenjem, s tisočimi mislimi in gorečimi čustvenimi bliški...

Včasih je nekaj hipov molčala, strmeča v sled vesla, potem pa je šla s pogledom prek neba in obrežja in globoko vzdihnila.

„Ah, tako bi plavala dolgo in daleč v vaši dragi tovarišiji! Lahko bi mislil vsak svoje in ne bi šla iz te skorje...“

Ni tu Pošwic ne zaklada, in ne onega zlovesčega prepada! Nikar ne glette tako mrko! Rajši mi povejte, kaj mislite v tem hipu? Gotovo imate kakšno pesem v mislih kakor jaz?“

„Ne znam peti...“

„Naučili se boste kakor še mnogo drugih lepih stvari. Jaz vam zapojem v nagrado za trud, ki ga imate z veslanjem...“

Sklonil se je nad veslo in podvojil hitrost. Ubežati bi hotel hitreje njene

mu liku in nežni Gounodovi pesmici, ki jo je tiho popevala. Tudi Dubissa je prisegla, naj do dna izpije čašo grenkobe. Borila se je z njim divje in ga siloma tirala od brega v stran. Končno je — že ves izmučen — priplul do pošviškega parka, prirnil čoln k pesku, skočil iz njega ter pomagal izstopiti gospodični!

„Hvala! Ali vzamete čoln zopet nazaj?“

„Čoln? Poslal vam ga bom takoj nazaj!“

„Lahko noč in na svidenje!“

Podala sta si roke. Obotavljal se je, toda naglo se je ponižno sklonil in poljubil to roko, katero je malo prej odbil.

„Hvala lepa in oprostite!“ je gluho zašepetal.

„Ne jezim se in vas pričakujem!“

Skočil je v čoln in odrinil od kraja.

„Wejdawuts!“ je zazvenel za njim veseli glas.

„Slišim gospodična!“ je odvrnil od daleč.

„Kmalu se vrnete!“

Na to pa že ni bilo nobenega odgovora, samo enoglasen, gluhi pljusk valov ob bok čolnice. Irenka je gledala še dolgo za njim in mislila.

„Naj mi zdaj kdo razloži, zakaj mi je on dražji kot ves svet?“ je šepnila sebi, dvignila obrvi in se obrnila v smer proti domu.

XI.

Nad Sandwilami so se vlekle bele pajčevine hladne jesenske megle.

Trava je zarasla že Gralovo gomilo, novi dogodki so zabrisali spomin na

mladega človeka in sledu o pogorišču ni bilo več. Zakrili so ga beli zidovi, nova streha, nova ograja, dokler ni na koncu zrasla s tal nova hiša, ki je bila iz dneva v dan lepša.

Šlahta je gledala to rast z začudenjem, morda tudi z zavistjo, ter še bolj verovala v to, da zna Regis čarati.

Ali niso čarji podili k tej stavbi cele skupine mladih gospodarjev, ki so odstopili svoje hlapce od dela na njihovem svetu, da so mogli pomagati tu? Tako mu je pomagalo na stotine rok.

Niso delali za denar, niso se smejali ves dan — zvečer pa, ko so odhajali s sekirami na ramenih, so napolnili vso vas s petjem, kakor da bi šli s plesa na sejmski dan. Ali niso bili začarani?

Tako je tudi šlahta začela prihajati s pomočjo, da bi bila deležna Ragisove ljubezni, njega, ki je hodil kot pav in nepretrgoma potihoma prepeval.

Marko se kakor navadno ni vtikal v gospodarske malenkosti in ni stal Rymku za peto v njegovem upravljanju. Redko kdaj se je pokazal v vasi, pa še to samo mimogrede, za trenutek, kakor gost. Teta Aneta je izkoriščala te trenutke, da mu je dala jesti, da ga je objela in mu okrtala obleko; Regis, da bi se pohvalil in malo naklepeta, Grenis po da bi nakrmil spotenega konja.

Posedel je kakšno minuto, zažgal čedro, dal ukaz in nasvet, poljubil starejšim roke in zopet sedel na svoj lojtrski voz, poslan s slamo, ter se odpeljal.

Jesen je žetev za marljive in delovne ljudi, vročičen čas za trgovce: on pa je

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

FRANQUEO PAGADO

Concesión Nº 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual Nº 299631

Naročnina Svobodne Slovenije za L 1985:
Za Argentino A 5.30, pri pošiljanju po
pošti A 6.00; Zruž. države in Kanada
pri pošiljanju z letalako pošto 60 USA
dol.; obmejne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-
nada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES -
T. E. 362-7215

Privlačen avtobiografski roman pi-
sateljice in časnikarke, hčerke du-
najskega bankirja.

Ivan Zorec: Beli menih
Zanimiva povest o cistercijskih
menihih, ki so prišli pred 850 leti
v Stično.

Več novih otroških knjig: Slep bratec,
Pozor, črna marela, Mrzla reka, Hei-
di.